Osmanlı Devleti'ni Cihan Devleti Yapan Politikalar

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Cihan devleti anlayışı:** İslamiyet'ten önce Türk devletleri dünyada adalet ve düzeni sağlamayı amaçlamış (Türk cihan hâkimiyeti anlayışı), İslamiyet'in kabulünden sonra buna İslam'ı yayma düşüncesi eklenmiştir. Osmanlı bu anlayışı sürdürmüştür.
- **Merkezî otorite:** Geniş yetkilere sahip hükümdar ve ona yardım eden görevliler, kararların ülkenin her yerinde uygulanmasını sağlamış; bu sayede devlet hızla büyümüş ve uzun süre ayakta kalmıştır.
- **Fetih politikası (gaza ve cihat):** Planlı fetihler devlet politikası hâline gelmiş; zayıflayan Doğu Roma ve Balkanlar yönünde batıya ilerlenmiştir. Türkmenlerin ve esnaf teşkilatı **Ahilerin** desteği alınmış; fetihlerle toprak güvenliği ve ticaret yollarının denetimi sağlanmıştır.
- **İskân politikası:** Fethedilen yerlere ağırlıklı olarak Anadolu'dan Türk-Müslüman topluluklar yerleştirilmiştir. Amaç kalıcı hâkimiyet, güvenlik, konargöçerleri yerleşik hayata geçirmek, üretimi artırmak ve bölgenin Türkleşip İslamlaşmasıdır. Yeni yerleşimlere cami, köprü, medrese, han ve yol yapılmıştır.
- **İstimalet politikası:** Fethedilen yerlerde özellikle gayrimüslim halka ılımlı ve adaletli davranmak, can, mal ve inanç güvenliğini korumak, imar çalışmaları yapmak ve halkın gönlünü kazanmaktır. **Derviş ve abdallar** bu politikada önemli rol oynamıştır.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Aşağıdaki politikaları açıklamalarıyla eşleştiriniz.
1) İskân politikası 2) İstimalet politikası 3) Fetih (gaza ve cihat) politikası
a) Fethedilen yerlerdeki halka adaletli ve hoşgörülü davranarak gönüllerini kazanmak
b) Planlı ve düzenli seferlerle topraklarını genişletmek
c) Fethedilen yerlere Türk-Müslüman toplulukları yerleştirmek

2 Boşlukları doldurunuz.
a) Fethedilen yerlerde halkın gönlünü kazanmaya dayanan politikaya ..... politikası denir.
b) İstimalet politikasının uygulanmasında gayrimüslim halkın güvenini kazanan din adamları ..... ve abdallardır.

3 Doğru (D) ya da yanlış (Y) olarak işaretleyiniz.
(…) İskân politikasıyla fethedilen yerlere ağırlıklı olarak Anadolu'dan Türk-Müslüman topluluklar yerleştirilmiştir.
(…) İstimalet politikası gayrimüslimlerin inançlarını yasaklamayı amaçlar.
(…) Güçlü merkezî otorite, devletin uzun süre ayakta kalmasına katkı sağlamıştır.
(…) Osmanlı'nın fetihleri kuruluş döneminde ağırlıklı olarak batıya yönelmiştir.

4 Aşağıdakilerden hangisi iskân politikasının **amaçlarından** biri **değildir**?

A) Fethedilen bölgelerde kalıcı hâkimiyet sağlamak
B) Konargöçer toplulukları yerleşik hayata geçirmek
C) Üretimi artırıp ekonomiyi canlandırmak
D) Fethedilen bölgeleri boşaltıp terk etmek

5 İslamiyet'ten önce ve sonra Türk devletlerinin **cihan hâkimiyeti** anlayışındaki farkı yazınız.

6 Osmanlı Devleti'nin fetihlerinde desteğini aldığı **esnaf teşkilatı** aşağıdakilerden hangisidir?

A) Enderun B) Divan-ı Hümayun C) Ahilik D) Tulumbacı Ocağı

7 İskân edilen yeni yerleşim yerlerinde yapılan **dört** yapı türünü yazınız.

8 İstimalet politikasının amaçlarından **iki** tanesini yazınız.

9 Osmanlı Devleti'nde devletin başında bulunan ve ülke yönetiminde geniş yetkilere sahip olan kişi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hükümdar (padişah) B) Kadı C) Derviş D) Ahi

10 Fetihlerin Osmanlı Devleti'ne sağladığı **ekonomik** bir yararı yazınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Osmanlı Devleti'nin cihan devleti olmasını sağlayan politikaları gösteren kavram haritasını tamamlayınız.

12 "XIV. yüzyılda Balkanlarda güçlü bir merkezî otorite yoktu. Halk, yerel yöneticilerin ağır vergileri altında eziliyor, farklı mezhepler arasında çatışmalar yaşanıyordu."
Bu durum Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki ilerleyişini nasıl etkilemiştir?

A) İlerleyişi tamamen durdurmuştur.
B) Osmanlı'nın bölgede hızla ilerlemesini ve kalıcı düzen kurmasını kolaylaştırmıştır.
C) Osmanlı'yı doğuya yönelmek zorunda bırakmıştır.
D) Osmanlı'nın bölgeden çekilmesine neden olmuştur.

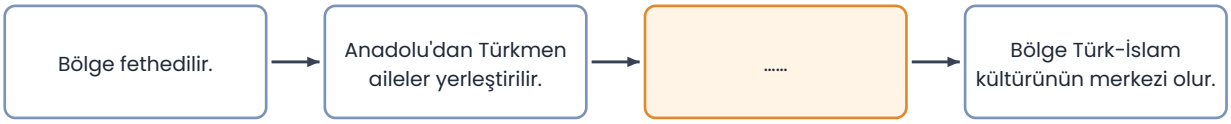
13 "Fethedilen bir kasabaya Anadolu'dan getirilen Türkmen aileler yerleştirilmiş, kasabaya bir cami, bir han ve bir köprü yapılmıştır."
Bu uygulama hangi politikaya örnektir? Bu politikanın bölgeye **iki** katkısını yazınız.

14 "Fethedilen bir şehirde halkın kiliseleri korunmuş, vergileri hafifletilmiş, yöneticiler halka adaletli davranmıştır."
Bu uygulamalar aşağıdakilerden hangisine örnektir?

A) İskân politikası
B) İstimalet politikası
C) Sömürgecilik
D) Merkezî otoritenin zayıflaması

15 Türkmenlerin Osmanlı Beyliği etrafında toplanmasının nedenlerinden **ikisini** tahmin ederek yazınız.

16 Aşağıdaki akışı inceleyerek boş kutuyu doldurunuz.

17 Güçlü bir merkezî otoriteye sahip olmanın Osmanlı Devleti'ne sağladığı katkılardan **ikisini** yazınız.

18 Aşağıdakilerden hangisi istimalet politikasının **fetih öncesinde** uygulanmasına örnektir?

A) Şehir alındıktan sonra yeni bir cami yapılması
B) Fetihten sonra şehrin başkent yapılması
C) Fetihten sonra Türkmenlerin şehre yerleştirilmesi
D) Kuşatmadan önce şehir halkına, teslim olurlarsa can ve mallarının korunacağının bildirilmesi

19 Derviş ve abdalların istimalet politikasındaki rolünü açıklayınız.

20 İstimalet politikası uygulanmasaydı Osmanlı Devleti fethettiği yerlerde hangi sorunlarla karşılaşabilirdi? **İki** tahmin yazınız.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Aşağıdaki tabloda Osmanlı Devleti'nin uyguladığı üç politikanın bazı sonuçları verilmiştir. Boş hücreleri doldurunuz.

Politika	Sonuç
.....	Balkanlarda yeni Türk kasaba ve şehirleri doğdu.
İstimalet	.....
Fetih (gaza-cihat)	Ticaret yolları denetim altına alındı.

22 Temsilî bir anlatım: "Nehrin karşı yakasındaki köyler Osmanlı yönetimine geçeli beş yıl olmuştu. Bu yakadaki köylüler pazarda karşılaştıkları komşularından, yeni yönetimde vergilerin düzenli ve hafif olduğunu, kiliselerine dokunulmadığını, anlaşmazlıkların kadı önünde adaletle çözüldüğünü duydular. Bir süre sonra bu yakanın köyleri de Osmanlı yönetimine direnmeden katıldı."
Anlatımdan Osmanlı yönetimiyle ilgili hangi çıkarım yapılabilir?

A) Osmanlı yalnızca askerî güçle toprak kazanmıştır.
B) Osmanlı yönetimi halka ağır vergiler yüklemiştir.
C) Adaletli ve hoşgörülü yönetim, halkın Osmanlı'yı gönüllü olarak kabul etmesini kolaylaştırmıştır.
D) Köylüler Osmanlı ile savaşmayı tercih etmiştir.

23 İskân ve istimalet politikalarını **benzer** ve **farklı** yönleriyle karşılaştırınız.

24 Aşağıdakilerden hangisi fetih, iskân ve istimalet politikalarının **ortak** amacıdır?

A) Hâkimiyeti kalıcı hâle getirmek
B) Fethedilen toprakları kısa sürede terk etmek
C) Gayrimüslimleri bölgeden uzaklaştırmak
D) Ticareti yasaklamak

25 "Tarih, bir milletin ortak hafızasıdır." Osmanlı Devleti'nin uyguladığı politikaları bilmenin günümüz Türk toplumu açısından önemini **tarih bilinci** ve **millî kimlik** kavramlarıyla açıklayınız.

26 Bir tarih öğretmeni "Osmanlı Devleti fethettiği yerlerde yıkmak yerine imar etmeyi tercih etmiştir." demiştir. Bu yargıyı destekleyen **iki** kanıt yazınız.

27 Aşağıdaki durumların hangisi merkezî otoritenin **zayıfladığını** gösterir?

A) Hükümdarın emirlerinin ülkenin her yerinde uygulanması
B) Devlet görevlilerinin kararları düzenli yürütmesi
C) Bazı yerel yöneticilerin merkezin emirlerini dinlemeyip kendi bildiklerini yapması
D) Vergilerin düzenli toplanması

28 "Osmanlı Devleti batıya ilerleme politikası izlemiştir." Bu politikanın seçilmesinde etkili olan **coğrafi** ve **siyasi** birer nedeni açıklayınız.

29 Bir öğrenci Osmanlı Devleti'nin politikalarını günümüz okul hayatına benzetmiştir: "Yeni gelen öğrenciyi sınıfa kazandırmak için ona adil ve nazik davranmak ..... politikasına; sınıfın boş duran köşesine kitaplık kurup orayı herkesin kullandığı bir okuma alanına dönüştürmek ..... politikasına benzer."
Boşluklara gelmesi gereken politikaları sırasıyla yazınız ve benzetmelerin gerekçesini açıklayınız.

30 Aşağıdaki ifadelerden hangisi bir **olgudur**?

A) İstimalet, tarihteki en adil yönetim anlayışıdır.
B) Derviş ve abdallar olmasaydı Osmanlı hiç büyüyemezdi.
C) Osmanlı'nın en önemli politikası fetihtir.
D) İskân politikası ile fethedilen yerlere Türk-Müslüman topluluklar yerleştirilmiştir.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**